

BEZGEK

Yabancılara Türkçe Öğretimi Dergisi
Journal of Teaching Turkish Language to
Foreigners

Araştırma Makalesi

Cilt 3 (2024) Sayı 2 107-117

Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinliklerdeki Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretim Programı'nda Yer Alan Kazanımlar: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1-A2 Örneği

Achievements in The Activities In English Course Books For Foreigners and the Program for Teaching Turkish as a Foreign Language: Istanbul English Course Book For Foreigners A1-A2 Example

Muhammet Lütfü Akyüz¹

Akyüz, M. L. (2024). Yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerdeki Türkçenin yabancı dil olarak öğretim programı'nda yer alan kazanımlar: İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitabı a1-a2 örneği. *Bezgek Yabancılara Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3(2), 107-117. <http://dx.doi.org/10.56987/bezgek.1490923>

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 27.05.2024
Kabul Tarihi: 11.06.2024
Yayın Tarihi: 15.06.2024

Anahtar Sözcükler

Program
Kazanım
Yabancılar için Türkçe
öğretimi
Etkinlik

Article Info

Received: 27.05.2024
Accepted: 11.06.2024
Published: 15.06.2024

Keywords

Program
Achievement
Teaching Turkish for
foreigners
Activity

Öz

Bireyin bir kültürü öğrenirken kullandığı en önemli unsur dildir. Birey öğrendiği kültürü dil aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarır. Tarihi çok eskilere dayanan yabancılar için dil öğretimi, milletler arasındaki çeşitli gelişmelerden dolayı günümüzde oldukça önemli bir duruma gelmiştir. Yurt içinde ve yurt dışında yabancılar için Türkçe öğretimi çeşitli kurumlar tarafından verilmektedir. Öğretim programında hedeflenen kazanımların yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarında verilen etkinliklerde yeteri kadar karşılığı bulunmadığı dikkat çekmektedir. Bu çalışmada Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'nda belirtilen kazanımları Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarında A1-A2 seviyelerinde tespit etmek amaçlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi kullanılarak yazılı materyaller analiz edilmiştir. Hazırlanan Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarında yer alan etkinliklerin Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nda belirtilen kazanımları yeterince kapsamadığı, programda verilen etkinlik örneklerinin tüm kazanımlara yayılmadığı görülmüştür.

Abstract

The most important element people use when learning a culture is language. They transmit the culture they have learned from generation to generation through language. Foreign language teaching, which has a long history, has become very important today due to various developments among nations. Various institutions in Türkiye and abroad provide Turkish language courses for international students. It is noteworthy that the objectives targeted in the curriculum are not taught sufficiently in the activities given in the Turkish textbooks prepared for international students. This study aims to identify the learning objectives targeted in Curriculum for Teaching Turkish as a Foreign Language prepared by the Turkish Maarif Foundation in Yeni Istanbul Turkish A1-A2 level coursebooks for international students. Since this study analyzes written materials, it is a document review. The activities in the Yeni Istanbul Turkish Coursebooks cannot adequately provide the objectives targeted in the Curriculum for Teaching Turkish as a Foreign Language prepared by the Turkish Maarif Foundation, and the activity examples given in the program do not extend to all objectives. In addition to being the carrier of a culture from generation to generation, language is also at the center of teaching and learning.

¹ Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Erzurum, Türkiye. muhammetl.akyuz@gmail.com

Giriş

Dil, bir kültürün kuşaktan kuşağa taşıyıcısı olmasının yanında öğretme ve öğrenmenin de merkezinde yer alır. Birey, dil sayesinde içinde bulunduğu çevreyle etkileşim kurar ve dil aracılığıyla kültür öğretimi gerçekleştirir.

Bir dilin yabancı dil olarak öğretimi çok eskilere dayanmaktadır. Günümüzde ise dil öğretimi ana dili ve yabancı dil olarak öğretim şeklinde gerçekleşmekte ve gittikçe önem kazanmaktadır. Bilgiyi anlamak ve farklı durumlarda, karmaşık teknolojik aletlerle çalışırken kullanabilmek önem kazanmıştır (Polatcan, 2015). Ancak dil öğrenme ihtiyacını sadece teknolojiye bağlamak doğru değildir. Bu faktörlerin yanı sıra dünyada meydana gelen sosyal ve siyasi hareketler dil öğrenme ihtiyacını önemli miktarda etkilemiştir.

“Türkçe öğretimi yurt içinde üniversitelerin veya farklı kurumların yabancılara Türkçe öğretim merkezleri / birimleri tarafından, büyük oranda da eğitim fakültelerinin Türkçe Eğitimi Bölümleri tarafından yürütülmektedir” (Alyılmaz, 2010, s. 729). Yurt dışında ise Yunus Emre Enstitüsü ve Türkiye Maarif Vakfı aracılığıyla yürütülmektedir. Türkiye, uluslararası öğrenci hareketliliğinde bulunduğu bölgede bir eğitim merkezi konumundadır. “Uluslararasılaşma yarışında hızlı adımlarla ilerleyen Türkiye uluslararası öğrenci hareketliliğinde aynı hızda ilerleyememiştir. Yapılan yeni çalışmalarla öğrenci sayısı artırılmaya çalışılmaktadır” (Şimşek ve Bakır, 2016).

Bu merkezlerde Türkçeyi öğrenen bireylerin her konuda temel dil becerilerini yerine getirebilmesi dil öğretimlerinin temel prensiplerindedir. Gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yabancılara Türkçe öğretimi konusunda birçok eksikliğin olduğu görülmektedir. Yabancılar için hazırlanan öğretim programlarının öğrencilerin yaşına, kültürüne, eğitim seviyelerine vs. göre hazırlanmayışı Türkçe öğretiminin / öğreniminin sorunları arasındadır. Bu sorunların yanı sıra yabancılar için hazırlanan Türkçe öğretimi programında yer alan kazanımların, yabancılara Türkçe öğretimi için çeşitli kurumlar tarafından hazırlanan ders kitaplarında yer alan etkinliklerle örtüşmemesi en önemli sorunların kaynağı durumundadır. Ayrıca yabancılara Türkçe öğretimi konusunda birçok kitap bulunmasına rağmen hâlihazırda belli bir programa göre hazırlanmış ders kitapları sayısı yeterli değildir.

Öğretim programları, bir dersle ilgili hangi stratejileri kullanılacağını, öğretimin nasıl yapılacağını, hangi kazanımların verileceğini göstermesi bakımından kılavuz görevi üstlenir. Türkçe öğretimi yapan kurumlar, öğretim materyallerini belirlenen müfredatlara paralel olarak kendileri hazırlamaktadır. Hazırlanan materyallerde farklı yaklaşımlar, farklı içerikler dikkat çekmektedir. Bundan dolayı programda istenilen kazanımlarla yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında yer alan etkinlikler tam anlamıyla örtüşmemektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, ihtiyaçlara bağlı olarak belirlenmiş hedefler ve kazanımlar çerçevesindeki programlarla değil, yazılan kitaplara göre yapılan planlar çerçevesinde yürütülmektedir. Belirli bir program olmadığı için kurumlar ortak bir program çerçevesinde çalışmamaktadır. Bu, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yaşanan en büyük problemlerden biridir (Kan, vd., 2013). 2015 yılında Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama Merkezi tarafından Yabancı Dil Olarak Türkçe Programı hazırlanmıştır. Ayrıca yabancılar için Türkçe öğretimi yapan kurumlarda bir standart yakalamak için Türkiye Maarif Vakfı tarafından Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni temel alınarak Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı hazırlanmıştır. Türkiye Maarif Vakfı tarafından 2020’de hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı Türkçenin daha planlı öğretilmesine ve istenen hedef / kazanımların gerçekleşmesine katkı sağlaması bakımından dikkat çekicidir.

2020 yılında yayımlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı Türkçenin gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yaygın veya örgün eğitim kurumlarında öğretilmesi amacıyla hazırlanmış ve Avrupa Diller için Ortak Başvuru Metni esas alınarak hazırlandığı ifade edilen bir programdır (Görgüç, vd., 2021). CEFR'in temel alındığı program, başvuru metnindeki A1, A2, B1, B2, C1 dil düzeylerine göre örgün ve yaygın eğitimde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Hazırlanan program sayesinde yurt içinde ve yurt dışında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil öğretim standartları belirlenmiş ve ölçme değerlendirme sürecinin sağlıklı, objektif bir biçimde yürütülmesine imkân sağlanmıştır (Kaplan, 2023).

Türkiye Maarif Vakfı (TMV) eğitim kurumlarındaki faaliyetlerin TÖMER ve Yunus Emre Enstitüsü gibi kurumlarının dil öğretim faaliyetlerinden en önemli ve temel farkı, Türkçe derslerinin bir öğretim programı çerçevesinde örgün eğitimle yürütülmesinin planlanmış olmasıdır (TMV, 2020, s. 5).

Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenmeyi sağlamak ve kalıcı hâle getirmek için çeşitli materyaller kullanılmaktadır. Yabancı dil öğretiminin temelini oluşturan ders kitapları, programda belirlenen hedeflere ulaşılmasında önemli bir görev üstlenir. A1- A2 düzeyleri, temel dil becerilerinin temel anlamda gerçekleştiği düzeyler olarak kabul edilir. Temel düzeyde Yabancılara Türkçe öğretimi, Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin A1-A2 seviyesindeki kazanımlarını öngörür (Kara, 2011).

Bu çalışmada, Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'nda belirtilen kazanımları Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarında tespit etmek amaçlanmıştır. Alan yazın tarandığında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı üzerine çeşitli çalışmalar yapılmasına rağmen programda yer alan kazanımların ders kitaplarında uygulanmasına yönelik çalışmalar yapılmamıştır. İlgili çalışma alan yazındaki eksikliği gidermeye katkıda bulunacaktır.

Çalışmada aşağıdaki problem cümlesine cevap aranmıştır:

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'nda yer alan kazanımlardan hangileri *Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları* 'nda (A1-A2) yer almıştır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'nda yer alan kazanımları yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarında tespit etmek için yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi, doküman incelemesi kullanılmıştır. Nitel araştırmayı, Yıldırım ve Şimşek (2013) "Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" olarak tanımlamışlardır (s. 45).

Araştırmanın Veri Kaynağı

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'nda yer alan kazanımları yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarında tespit edilmesi aşamasında Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları A1-A2 (2021) ders kitapları incelenmiştir.

Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada veri toplama tekniği olarak doküman incelemesinden faydalanılmıştır. "Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar" (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 217).

Araştırmada verilerin değerlendirilmesinde nitel veri analizi tekniklerinden betimsel analiz kullanılmıştır. “Bu yaklaşıma göre elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Elde edilen veriler, önce sistematik bir biçimde betimlenir; daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 256).

Bulgular

Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’na göre dil becerileri ve dil düzeylerine göre kazanım sayısı Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Kazanım dağılım tablosu

Dil Becerileri	Dil Düzeyleri					Toplam
	A1	A2	B1	B2	C1	
Dinleme / İzleme	46	63	64	46	45	264
Sözlü Etkileşim	35	45	47	45	38	210
Sözlü Üretim	31	48	51	49	43	222
Okuma	51	66	71	78	54	302
Yazma	52	74	66	66	59	311
Toplam	215	296	299	266	239	1315

Tablo 1’e göre Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nda toplam 1315 kazanım bulunmaktadır.

Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 ve A2 düzeylerindeki etkinlik örnekleriyle Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’ndaki kazanımlar dil becerilerine göre karşılaştırılmıştır.

Dinleme

Tablo 2’de Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 ve A2 kitaplarındaki dinleme etkinlikleri ile Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’ndaki dinleme kazanımlarının karşılaştırılması yer almaktadır.

Tablo 2. Dinleme kazanımlar ile dinleme etkinliklerin karşılaştırılması

TMV Öğretim Programı Kazanımı	Yeni İstanbul Etkinlik YÖ Seti Etkinlik Örneği
Türk alfabesindeki harflerin karşılığı olan sesleri ayırt eder (A1. D. 1; TMV ² , 2020, s. 41).	“Dinleyelim ve yazalım” etkinliğinde metni dinledikten sonra kelimenin ilk harfiyle başlayan bir nesne görselle desteklenip sesleri ayırt etmesi istenmiştir (A1. D; YİYTÖ ³ , 2020, s. 17).
Yol, yön ve adres tarifi içeren basit ifadeleri anlar (A1. D. 22; TMV, 2020, s. 41).	“Diyaloğu dinleyelim. Formdaki boşlukları dolduralım.” (Adres: Gül Mahallesi., Sokak, No:.....) (A1. D; YİYTÖ, 2020, s. 37). etkinliği istenilen adres formu bu kazanım doğrultusundadır.
Görsellerle ifade edilmiş durumlar / olaylar ile ilgili basit cümleleri anlar (A1. D. 15; TMV, 220, s. 41).	Metinleri dinleyelim. Nerede konuşuyorlar? Resimleri sıralayalım (A1. D; YİYTÖ, 2020, s. 61).
Basit kişisel tanıtım içeren konuşmaları anlar (A1. D. 12; TMV, 2020, s. 41).	Metni dinleyelim ve soruları cevaplayalım. Etkinliğinde yer alan Mesut kaç yaşında? Ömer ne iş yapıyor? Dilek kaç yaşında ve ne iş yapıyor? (A1. D; YİYTÖ, 2020, s. 70). Soruları bu kazanım doğrultusundadır. Dünyadan Portreler dinleme metninde geçen ifadelerden hareketle oluşturulan sorular: “Adı: Ülkesi: Milliyeti: Dili: Mesleği: Hobileri:” ilgili kazanım doğrultusundadır (A1. D; YİYTÖ, 2020, s. 74).
Tarih / zaman ifadelerini tanır (A1. D. 18; TMV, 2020, s. 41).	A: Pardon saat kaç? B: Sekizi çeyrek geçiyor (A1. O; YİYTÖ, 2020, s. 88). 22 Temmuz Pazartesi toplantı.

² Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı metin içi atıf gösteriminde TMV olarak kısaltılarak kullanılmıştır.

³ Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı metin içi atıf gösteriminde YİYTÖ olarak kısaltılarak kullanılmıştır.

22 Temmuz Salı	dişçide randevu (A1. D; YİYTÖ, 2020, s. 91).		
Temel akrabalık adlarını belirler (A1. D. 14; TMV, 2020, s. 41).	Kazanımla ilgili etkinliğe dinleme bölümünde yer verilmemiş, okuma ve konuşma bölümlerinde yer verilmiştir.		
Basit metinlerdeki olayların oluş sırasını belirler (A1. D. 30; TMV, 2020, s. 41).	Olga ve arkadaşlarının gezi planını sıralayalım. Kahvaltı () Kız Kulesi () Ayasofya Camisi () Yerebatan Sarnıcı () Boğaz'da yemek () Sultanahmet Camisi () Taksim () (A1. D; YİYTÖ, 2020, s. 113).		
Yol, yön ve adres tarifi içeren ifadeleri anlar (A2. D. 24; TMV, 2020, s. 48).	Aşağıdaki diyalogu dinleyelim. Uygun kelimelerle tamamlayalım. Harun ile Ömer spor salonuna gidiyorlar. Harun otoparkta ve yolu bulamıyor. Ömer ona yolu tarif ediyor: Harun: Şu an otoparktayım. Spor salonuna nasıl gelebilirim? Ömer: Harun, şimdi otoparktan ve sağa		
Kişisel tanıtım içeren konuşmaları anlar (A2. D. 9; TMV, 2020, s. 48).	Metni dinleyelim ve boşlukları dolduralım. (A2. D; YİYTÖ, 2020, s. 26).		
Hava durumuyla ilgili bilgileri belirler (A2. D. 1; TMV, 2020, s. 48).	Metni dinleyelim. Aşağıdaki tabloyu dolduralım (A2. D; YİYTÖ, 2020, s. 55).		
	Harun: Atatürk Caddesi sanırım (A2. D; YİYTÖ, 2020, s. 11).		
	İller	Hava olayı	Hava sıcaklığı
	İstanbul		
	Rize		

Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'ndaki dinleme kazanımlarının genel olarak Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

Sözlü Etkileşim

Tablo 3'de Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 ve A2 kitaplarındaki sözlü etkileşim etkinlikleri ile Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'ndaki sözlü etkileşim kazanımlarının karşılaştırılması yer almaktadır.

Tablo 3. Sözlü etkileşim kazanımları ile dinleme etkinliklerin karşılaştırılması

TMV Öğretim Programı Kazanımı	Yeni İstanbul Etkinlik YÖ Seti Etkinlik Örneği
Karşılıklı konuşmalarda duruma uygun (teşekkür, temenni, kutlama vb.) kalıp ifadeleri kullanır (A1. SE.2; TMV, 2020, s. 42).	Kitabı kapatalım. Aynı soruları arkadaşlarımıza soralım (A1. K; YİYTÖ, 2020, s. 15).
İlgi alanına ve hobilerine ilişkin diyaloglar kurar (A1. SE. 9).	“Cümleleri okuyalım. Hangisi kendimiz için doğru? “Evet” veya “Hayır” yazalım. Arkadaşımıza soralım.” Etkinliğinde ilgi alanı ve hobilerin (Çok kitap okuyorum, sık sık kafeye gidiyorum, gitar çalıyorum...) cevaplanması istenmiştir (A1. K; YİYTÖ, 2020, s. 58).
Kendisiyle ilgili konuşmalarda temel sorulara cevap verir (A1. SE. 7; TMV, 2020, s. 42).	Aşağıdaki soruları arkadaşlarımıza soralım. Etkinliğinde yer alan Anadiliniz ne? Anadiliniz hangi dile benziyor? Türkçeye benziyor mu? Kaç tane yabancı dil biliyorsunuz? Soruları bu kazanım doğrultusundadır (A1. K; YİYTÖ, 2020, s. 75).
Konuşmalarında tarih / zaman ifadelerini kullanır (A1. SE. 12; TMV, 2020, s. 42).	Yandaki ajandaya bakalım. Bu ajandaya üç planımızı yazalım. Sonra sınıftan arkadaşımızla konuşalım ve planlar yapalım. Tabloya yazalım. (A1. K; YİYTÖ, 2020, s. 91).
Temel akrabalık adlarını belirler (A1. SE. 11; TMV, 2020, s. 42).	Aşağıdaki soruları arkadaşımıza soralım. Onun sorularına cevap verelim. Annenin kaç kardeşi var? Kuzenin var mı? (A1. K; YİYTÖ, 2020, s. 109).
Yol, yön ve adres tarifi içeren ifadeleri anlar (A2. SE. 23; TMV, 2020, s. 50).	Aşağıdaki yönergeleri kullanarak evimizi arkadaşımıza tarif edelim (A2. K; YİYTÖ, 2020, s. 12).
Diyaloglarında betimleyici ifadeleri kullanır (A2. SE. 4; TMV, 2020, s. 50).	Biz de sınıftan bir arkadaşımızı tarif edelim (A2. K; YİYTÖ, 2020, s. 21).

Güncel olay veya haberlere dair bilgi alışverişinde bulunur (A2. SE. 13; TMV, 2020, s. 50).

Karşılıklı konuşmalarda duruma uygun (teşekkür, temenni, kutlama vb.) kalıp ifadeleri kullanır (A1. SE.2; TMV, 2020, s. 46).

Aşağıda yer alan gazete haberlerini inceleyelim. Haberler hakkında konuşalım. Haberleri nereden takip ediyorsun? En çok hangi tür haberler dikkatini çekiyor? (A2. K., s. 39).

Öğretmen: Merhaba! Senin adım ne?

Martin: Merhaba! Benim adım Martin. Sizin adınız ne?

Öğretmen: Benim adım Filiz. Memnun oldum.

Martin: Ben de memnun oldum.

Öğretmen: Nasılsın?

Martin: Teşekkür ederim, iyiyim. Siz nasılsınız?

Öğretmen: Teşekkürler, ben de iyiyim. Nerelisin Martin?

Martin: İspanyalıyım.

Öğretmen: Hoş geldin.

Martin: Hoş bulduk (A1, O; YİYTÖ, 2020, s. 13).

Programda konuşma bölümünde yer alıp okuma bölümünde yer almayan ilgili kazanıma okuma bölümünde örnek etkinlik olarak verilmiştir.

Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'ndaki sözlü etkileşim kazanımlarının genel olarak Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

Sözlü Üretim

Tablo 4'te Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 ve A2 kitaplarındaki sözlü üretim etkinlikleri ile Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'ndaki sözlü üretim kazanımlarının karşılaştırılması yer almaktadır.

Tablo 4. Sözlü üretim kazanımları ile dinleme etkinliklerin karşılaştırılması

TMV Öğretim Programı Kazanımı	Yeni İstanbul Etkinlik YTÖ Seti Etkinlik Örneği
Türk alfabesindeki harfleri sesletir (A1. SÜ., 1; TMV, 2020, s. 43).	Adımızın harflerini söyleyelim ve yazalım. Ad: Mehmet Sesletim: M – E – H – M – E – T (A1. K; YİYTÖ, 2020, s. 16).
Yakın çevresini basit cümlelerle tanıtır (A1. SÜ. 10; TMV, 2020, s. 43).	En yakın arkadaşımızı "O kim, kaç yaşında, ne iş yapıyor, nasıl bir insan?" tanıtalım (A1. K; YİYTÖ, 2020, s. 43) etkinliğinde arkadaşını tanıtmayı istenmiştir.
Plan / tasarı, tahmin veya hayallerini basit ifadelerle anlatır (A1. SÜ. 19; TMV, 2020, s. 43).	Aşağıdaki ifadelerle bakalım ve arkadaşlarımıza sorular soralım: Evde ne yapmak istiyorsun? Okuldan sonra sinemaya gitmek istiyor musun? (A1. K; YİYTÖ, 2020, s. 61).
Görsellerle ifade edilmiş mekânları / olayları / durumları basit cümlelerle anlatır (A1. SÜ. 8; TMV, 2020, s. 43).	Aşağıdaki resimlere bakalım. Bir resim seçelim. Bu resmi bir arkadaşımıza anlatalım. "Hangi resim?" diye soralım (A1. K; YİYTÖ, 2020, s. 71).
Günlük rutinlerini basit cümlelerle anlatır (A1. SÜ. 20; TMV, 2020, s. 43). Konuşmalarında tarih / zaman ifadelerini kullanır (A1. SÜ. 9; TMV, 2020, s. 43).	İlgili kazanıma konuşma etkinliklerinde yer verilmemiş yazma etkinliğinde yer verilmiştir. Bu kazanımla ilgili etkinliğe sözlü etkileşim kısmında örnek gösterilmiştir.
Bir konu hakkındaki düşüncelerini / görüşlerini örneklendirerek anlatır (A2. SÜ. 21; TMV, 2020, s. 51).	Aşağıdaki soruları arkadaşımıza soralım. Seçimde politikacılar neler vadediyorlar? Aşağıdaki konular hakkında neler söylüyorlar? (A2. K; YİYTÖ, 2020, s. 41).
Günlük rutinlerini anlatır (A2. SÜ. 24; TMV, 2020, s. 51).	Bir gününüz nasıl geçer? Nerelere gidersiniz? Neler yaparsınız? Kimlerle görüşürsünüz? Anlatalım (A2. K; YİYTÖ, 2020, s. 74).
Durum, kişi, canlı ve nesnelere ilgili basit karşılaştırmalar yapar (A1. SÜ. 22; TMV, 2020, s. 43).	Sınıfımızdaki arkadaşlarımızı düşünelim ve aşağıdaki sıfatları kullanarak çeşitli karşılaştırmalar yapalım. Çalışkan, düzenli, başarılı, tembel, dağınık, konuşkan, sakin, sinirli, dikkatli, yaşlı, genç, cesur, kibar, ciddi, komik, neşeli, eğlenceli (A1. Y; YİYTÖ, 2020, s. 93). Konuşma kazanımı ile ilgili etkinliğe yazma bölümünde yer verilmiştir.

Tablo 4'e göre Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'ndaki sözlü üretim kazanımlarının genel olarak Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı ile uyumlu olduğu belirlenmiştir.

Okuma

Tablo 5'te Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 ve A2 kitaplarındaki okuma etkinlikleri ile Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'ndaki okuma kazanımlarının karşılaştırılması yer almaktadır.

Tablo 5. Okuma kazanımları ile okuma etkinliklerin karşılaştırılması

TMV Öğretim Programı Kazanımı	Yeni İstanbul Etkinlik YÖ Seti Etkinlik Örneği
Selamlaşma, tanışma ve vedalaşmayla ilgili temel kalıp ifadeleri tanır (A1. O. 2; TMV, 2020, s. 44).	Hannah: Nerelisin? Austin: Nijeryalıyım. Sen nerelisin? Hannah: Ben Almanyalıyım (A1. O; YİYTÖ, 2020, s. 12). "Aşağıdaki soruları cevaplayalım" etkinliğinde metinden hareketle sorulan "Onur her sabah ne yapıyor? Gülay akşamları bilgisayar kullanıyor mu?" (A1. O; YİYTÖ, 2020, s. 51). soruları bu kazanıma yöneliktir.
Temel soru kalıplarına yönelik bilgileri belirler (A1. O. 7; TMV, 2020, s. 44).	"Senin ailede kimler var? Annen ve baban ne iş yapıyor?" etkinliği bu kazanıma yöneliktir (A1. O; YİYTÖ, 2020, s. 69).
Temel kişisel bilgileri belirler (A1. O. 8; TMV, 2020, s. 44).	Sevgili ailem metni etkinliğinde yer alan Lisa niçin çok yoruluyor? Lisa niçin her işi kendisi yapıyor? (A1. O; YİYTÖ, 2020, s. 17). Soruları ilgili kazanım doğrultusundandır.
Metinlerdeki günlük rutinelere ilişkin ifadeleri belirler (A1. O. 34; TMV, 2020, s. 44).	Bu kazanımla ilgili etkinliklere dinleme ve konuşma bölümlerinde yer verilmesine rağmen yazma ve okuma bölümlerinde yer verilmemiştir.
Tarih / zaman ifadelerini tanır (A1. O. 13; TMV, 2020, s. 44).	Aşağıdaki kişiler kim? Metne göre yazalım etkinliğinde: Murat: Gül'ün babası / Aslı'nın kocası. Yüksel: Berk: (A1. O; YİYTÖ, 2020, s. 107).
Temel akrabalık adlarını belirler (A1. O. 10; TMV, 2020, s. 44).	Aşağıdaki hasta formunu diyaloga göre dolduralım. Doktor adı: Hastanın adı ve soyadı Şikâyet: Hastalık: Tedavi: (A1. O; YİYTÖ, 2020, s. 116).
Kısa ve basit metinlerden kişisel bakım ve sağlıkla ilgili bilgileri seçer (A1. O. 26; TMV, 2020, s. 44).	Temel dil becerilerinin tamamında yer alan bu kazanıma uygun örneğe okuma bölümünde yer verilmemiştir.
Bir durum / işin yapılışına ilişkin tarif ve yönergeleri takip eder (A2. O. 9; TMV, 2020, s. 53).	Siz de yemek yapıyor musunuz? En iyi hangi yemeği yapıyorsunuz? Tarif edelim (A2. O; YİYTÖ, 2020, s. 9).
Afiş, bilet, broşür, duyuru, ilan, menü vb. metinlerden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer (A2. O. 20; TMV, 2020, s. 53).	Menüye bakalım, siz neler yemek istiyorsunuz? Söyleyelim (A2. O; YİYTÖ, 2020, s. 14).
Hava durumuyla ilgili bilgileri belirler (A2. O. 3; TMV, 2020, s. 53).	Okuma bölümünde bu kazanım etkinliğine yer verilmemiştir.
Tahmin ifadelerini belirler (A2. O. 62; TMV, 2020, s. 54).	Aşağıdaki cümlelerden hangilerinde tahmin anlamı var? (A2. O; YİYTÖ, 2020, s. 106).
Metinlerdeki tavsiye / uyarı cümlelerini belirler (A2. O. 32; TMV, 2020, s. 53).	Okuma bölümünde yer alan "Siz ülkenizdeki turistlere ne gibi tavsiyelerde bulunabilirsiniz? Öncelikle hangi şehirleri görmelerini tavsiye edersiniz." etkinliğinde metindeki tavsiye cümlelerini belirleme değil de öğrencinin tavsiye vermesi istenmiştir (A2. O; YİYTÖ, 2020, s. 90).

Tablo 5'e göre Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'ndaki okuma kazanımlarının genel olarak Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

Yazma

Tablo 6’da Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 ve A2 kitaplarındaki yazma etkinlikleri ile Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’ndaki yazma kazanımlarının karşılaştırılması yer almaktadır.

Tablo 6. Yazma kazanımları ile yazma etkinliklerin karşılaştırılması

TMV Öğretim Programı Kazanımı	Yeni İstanbul Etkinlik YTÖ Seti Etkinlik Örneği
Alfabedeki harfleri doğru biçimde yazar (A1. Y. 1; TMV, 2020, s. 46).	Aşağıdaki karışık harfleri düzenleyelim ve kelimeleri yazalım. lkema asam iglis ükszlö pıka (A1. Y; YİYTÖ, 2020, s. 16).
Yazılarında basit karşılaştırma ifadelerini kullanır (A1. Y.27; TMV, 2020, s. 46).	Yukarıdaki resimlere bakalım. Odalarda neler var? Farkları yazalım. Resim 4’te pembe sandalye var. Resim 1’de pembe sandalye yok. Kahverengi sandalye var. ... (A1. Y; YİYTÖ, 2020, s.33).
Yol, yön ve adres tarifi içeren basit ifadeleri anlar (A1. Y. 29; TMV, 2020, s. 46).	“Aşağıdaki formu kendinize göre dolduralım.” (A1. Y; YİYTÖ, 2020, s. 37) etkinliğinde istenilen adres formu bu kazanım doğrultusundadır.
Yakın çevresindekileri betimleyen basit metinler yazar (A1. Y. 22; TMV, 2020, s. 46).	Aşağıdaki metni okuyalım. Siz nasıl birisiniz yazalım. (A1. Y; YİYTÖ, 2020, s. 43).
Günlük rutinlerini basit cümlelerle yazar (A1. Y. 20; TMV, 2020, s. 46).	Aşağıdaki tabloda iki kişinin günlük planlarını görüyoruz. Bu kişiler neler yapıyor? Anlatalım. Siz bir günde neler yapıyorsunuz? Yazalım (A1. Y; YİYTÖ, 2020, s. 54).
Hobileriyle ilgili kısa metinler yazar (A1. Y. 35; TMV, 2020, s. 46).	Aşağıdaki kulüplerden birini seçelim veya yeni yeni bir kulüp kuralım. Kulüpte neler yapıyoruz. Yazalım (A1. Y; YİYTÖ, 2020, s. 58).
Basit, kısa e-posta ve iletiler yazar (A1. Y. 37; TMV, 2020, s. 46).	Annenizden size bir e-posta geldi. Bu e-postaya bir cevap yazın. Ailemize bir e-posta yazalım. (A1. Y; YİYTÖ, 2020, s. 81).
Görsellerden hareketle cümle veya paragraf yazar (A2. Y. 29; TMV, 2020, s. 55).	Aşağıdaki resimleri inceleyelim. Kişilerin fiziksel özelliklerini yazalım. (A2. Y; YİYTÖ, 2020, s. 21).
Bir olay veya durumu anlatan görselleri betimler (A2. Y. 34; TMV, 2020, s. 55).	Aşağıdaki zaman çizelgesine bakalım ve paragraftaki boşlukları dolduralım. (1987 / doğdum, 2005 / liseden mezun oldum, 2009 / üniversiteyi bitirdim.) (A2. Y; YİYTÖ, 2020, s. 30).
Bilgilendirme amaçlı tanıtım yazıları yazar (A2. Y. 27; TMV, 2020, s. 55).	Ülkemiz hakkında bilgi verelim. Örnekteki gibi bir metin yazalım. (A2. Y; YİYTÖ, 2020, s. 47).
Biyografi metinleri yazar (A2. Y. 55. ; TMV, 2020, s. 56).	Kazanımla ilgili etkinliğe diğer temel dil beceriler bölümünde yer verilmesine yazma bölümünde yer verilmemiştir.
Hava durumuyla ilgili metinler yazar (A2. Y. 40; TMV, 2020, s. 56).	Aşağıdaki konulardan ikisini seçelim ve bu konuda en az 5 tavsiye yazalım (A2. Y; YİYTÖ, 2020, s. 104).
Yazılarında nezaket ifadelerine yer verir (A2. Y. 70; TMV, 2020, s. 56).	Aşağıdaki cümleleri kullanalım ve sııftaki arkadaşlarımızla bir diyalog yazalım. Etkinliğinde yer alan uygulama: Senin adım ne? • Nasılsın? • Nerelisin? • Memnun oldum (A1.Y; YİYTÖ, 2020, s. 15). Programda yer verilen bu kazanıma kazanımın geçtiği bölümde değil de farklı bir bölümde etkinlik örneği verilmiştir.
Tavsiye / uyarı ifadeleri içeren metinler yazar (A2. Y. 16; TMV, 2020, s. 55).	Programda yer alan bu kazanımların etkinliklerine okuma ve konuşma bölümünde yer verilmemiştir. Dinleme ve yazma bölümlerinde izlediği filmi özetleme ve en son izlediğin filmin özetini yaz etkinliğine yer verilmesine rağmen programda dinleme ve yazma kazanımına yer verilmemiştir.
Selamlaşma, tanışma ve vedalaşmayla ilgili temel kalıp ifadeleri tanır (A1. D.2., A1. SE. 1., A1. O. 2; TMV, 2020, s. 46).	Öğrenci temsilcisi olduktan sonra neler yapacağız? Vaatlerimiz şu konuları dahil edelim: Türkiye’deki yabancı öğrencilerin eğitimleri, sağlık olanakları... (A2. Y; YİYTÖ, 2020, s. 49).
Okuduklarını / dinlediklerini / izlediklerini özetler (A2. SÜ. 44.). Okuduklarını özetler (A2. O. 67; TMV, 2020, s. 56).	Televizyondan dinlediğimiz bir haberi yazalım (A2. Y; YİYTÖ, 2020, s. 33).
Bir konu / durum hakkındaki düşüncelerini yazılı olarak ifade eder (A2. Y. 13; TMV, 2020, s. 50).	
Haber metinleri yazar (A2. Y. 28; TMV, 2020, s. 50).	

Tablo 6'ya göre Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'ndaki yazma kazanımlarının genel olarak Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda son yıllarda meydana gelen gelişmeler, Türkçe öğretiminin uluslararası dil öğretimi standartlarına uygun olarak profesyonel eğitim kadrosuyla yapılması gerekliliğini doğurmuştur. Bu kapsamda Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni esas alınarak Türkiye Maarif Vakfı tarafından Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı hazırlanmıştır. Uluslararası alandaki Türkçe öğretimi için TMV eliyle “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı”nın (2020) yapılmış olması, oldukça önemli bir gelişmedir. Bu gelişme, dünya dili olmak yolunda hızla gelişme gösteren Türkçenin daha planlı ve etkili öğretilmesine ortam sağlaması bakımından dikkat çekicidir (Kaya ve Kardaş, 2020).

Yapılan bu çalışmada incelenen kitaplarda yer alan etkinliklerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nda belirtilen kazanımları yeterince kapsamadığı, programda verilen etkinlik örneklerinin tüm kazanımlara yayılmadığı görülmüştür. Ayrıca ders kitaplarında verilen bazı etkinliklerin kazanımına programda rastlanmamıştır. Bunun nedeni incelenen kitapların herhangi bir öğretim programına bağlı kalınmadan hazırlanmış olmasıdır.

Programda yer alan bazı kazanımlar, tüm dil becerilerinde tekrar etmesine rağmen ders kitaplarında yer alan dil becerilerinin bazılarında örneğine rastlanmamıştır. Öğretim programında dil bilgisi ile ilgili kazanımlar olmamasına rağmen ders kitaplarında dil bilgisi bölümünde dil bilgisi kuralları verilmiştir.

Programda aynı kazanımın farklı düzeylerde tekrarlandığı görülmektedir. “Basit e-posta iletileri yazar.”; yazma kazanımı hem A1 hem A2 düzeyinde yer almaktadır. Kazanımların farklı dil düzeylerinde aynen tekrar edilmesi yerine kazanımların her dil düzeyinde farklı içerik ve boyutlarla verilmesi daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

Avrupa Ortak Dil Kriterleri, dil öğrenim seviyelerini açık, anlaşılır, standartlarla belirleyen ve dili öğrenen kişinin hangi seviyede neler yapabileceğini açıklayan, Avrupa Konseyi tarafından belirlenmiş bir programdır. Yabancılar Türkçe öğretimi yapan kurum ve kuruluşların Türkçe öğretim programlarını ve yayınlarını bu metne göre yeniden uyarlamalıdır.

Maarif Vakfının hayata geçirdiği Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı (2020) üzerine akademik araştırmalar yapılmalı ve yabancı dil olarak Türkçenin eğitimi ve öğretimi çalışmalarına ilgi duyanlara tanıtılmalıdır.

Yabancılar Türkçe öğretim programı, her yönden alanında uzman kişilerce hazırlanmalı, Türkçe içerik geliştirme uzmanlarının program geliştirme uzmanları ile ortak çalışma yürütmesine gereksinim vardır. Her bir dil düzeyinde, kazanımların kapsamında temalar ele alınmalıdır.

Temel dil becerilerindeki kazanım ifadelerinin ve kazanımlara ait açıklamalarda yer alan örneklerin yetersiz olması nedeniyle ders kitaplarında yer alan etkinlikler tekrar gözden geçirilerek programda istenilen kazanımlara göre tekrar hazırlanabilir.

Kaynaklar

- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies*, 5(3), 728-749.
- Bölükbaş, F. ve Yılmaz, M. Y. (2020). *İstanbul yabancılar için ders kitabı A1-A2*. Kültür Sanat.
- Görgüç, Ç., Tuna, L., Konar, M. ve Nurlu, M. (2021). Millî Eğitim Bakanlığı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı eleştirisi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 10(29), 485-521.
- Kan, M., Sülüsoğlu, B. ve Demirel, Ö. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programı ile ilgili okutman ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(24), 29-42.
- Kaplan, K. (2023). Maarif Vakfı ile Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan yabancı dil olarak Türkçe öğretim programlarının karşılaştırmalı incelemesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 66-84.
- Kara, M. (2011). Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metni doğrultusunda Türkçe öğrenen yabancılar A1-A2 seviyesinde Türkçe öğretim programı örneği. *Zeitschrift für die welt der Türken/Journal of World of Turks*, 3(3), 157-195.
- Kaya, M. ve Kardeş, M. N. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretim programı üzerine bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1- 20.
- Özkan, U. B. (2021). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. Pegem Akademi.
- Polatcan, F. (2015). Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar kullanımına ilişkin tutum ve görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 388-400.
- Şimşek, B. ve Bakır, S. (2016). Uluslararası öğrenci hareketliliği ve Atatürk Üniversitesinin uluslararasılaşma süreci. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 55, 509-542.
- Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı (2020). <https://turkiyemaarif.org/uploads/editions/files/16436c12901a55.pdf>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.

Extended Abstract

Teaching a language as a foreign language dates back to ancient times. Nowadays, language teaching takes place in the form of mother tongue and foreign language teaching and is gaining increasing importance. Developments in communication technology in the twentieth century have increased international relations incredibly. However, it is not right to attribute the need for language learning only to technology. In addition to these factors, social and political movements occurring in the world have significantly affected the need for language learning.

Turkish language teaching is provided by various institutions at home and abroad. It is carried out by TÖMER, which is part of universities in the country, and by Yunus Emre Institute and Turkish Maarif Foundation abroad.

Curriculums serve as guides in terms of showing which strategies will be used in a course, how teaching will be done, and which outcomes will be given.

It is seen that there are many deficiencies in teaching Turkish to foreigners both at home and abroad. In addition to these problems, the most important source of problems is that the objectives in

the Turkish teaching program prepared for foreigners do not coincide with the activities in the textbooks prepared by various institutions for teaching Turkish to foreigners.

Teaching Turkish as a foreign language is carried out within the framework of plans made according to written books, not with programs within the framework of targets and objectives determined depending on needs. Therefore, the desired gains in the program do not fully coincide with the activities included in the books on teaching Turkish to foreigners.

A qualitative research design was used in this study, which was conducted to determine the objectives in the Curriculum for Teaching Turkish as a Foreign Language in Turkish textbooks prepared for foreigners.

In this research, document analysis was used as a data collection technique. Descriptive analysis, one of the qualitative data analysis techniques, was used to evaluate the data in the research. In the process of determining the objectives in the Curriculum of Teaching Turkish as a Foreign Language in the Turkish textbooks prepared for foreigners, the New Istanbul Turkish Textbooks for Foreigners A1-A2 textbooks were examined.

Which of the objectives in the Curriculum for Teaching Turkish as a Foreign Language are included in the New Istanbul Turkish Coursebooks for Foreigners (A1-A2)? In this study, it was observed that the activities in the books examined did not adequately cover the objectives specified in the Curriculum for Teaching Turkish as a Foreign Language, and the activity examples given in the program did not extend to all objectives.

Although some of the objectives in the program are repeated in all language skills, no examples of some of the language skills in the textbooks have been found. Although there are no grammar-related gains in the curriculum, grammar rules are given in the grammar section of the textbooks. In addition, some of the activities given in the textbooks were not achieved in the program. The reason for this is that the books examined were prepared without adhering to any curriculum.

It is seen that the same objective is repeated at different levels in the program. "Writes simple email messages."; Writing objective is at both A1 and A2 levels. It would be a better approach to give the objectives with different content and dimensions at each language level, rather than repeating the acquisitions exactly at different language levels. Institutions and organizations teaching Turkish to foreigners should adapt their Turkish teaching programs and publications according to the Common European Language Criteria text.

Academic research should be conducted on the Curriculum for Teaching Turkish as a Foreign Language (2020) implemented by the Maarif Foundation. The program for teaching Turkish to foreigners should be prepared by experts in every aspect. Since the expressions of gains in basic language skills and the examples in the explanations of the gains are insufficient, the activities in the textbooks should be reviewed and prepared again according to the desired gains in the program.